

UGDYMO ORGANIZAVIMO REKOMENDACIJOS UGDYINIAMS, KURIEMS NUSTATYTAS ELGESIO AR (IR) EMOCIJŲ SUTRIKIMAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ugdymo organizavimo rekomendacijos ugdytiniais, kuriems nustatytas elgesio ar (ir) emocijų sutrikimas, (toliau – Rekomendacijos) Vilniaus m. lopšelio-darželio „Vėtrungės“, vykdančios ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokymo programas (toliau – Lopšelis-darželis) dėl ugdytinių, kuriems nustatytas elgesio ar (ir) emocijų sutrikimas, (toliau – Ugdytinis).

2. Rekomendacijomis siekiama įgyvendinti ugdymo prieinamumą ir kokybę veiksmingai reaguojant į Ugdytinio elgesio, kuris neatitinka socialinio, kultūrinio, situacinio ar fizinės aplinkos, kurioje jis vyksta, konteksto bei gali būti laikomas neįprastu, netinkamu arba trikdančiu dėl aplinkos, kurioje jis pasireiškia, (toliau – konteksto neatitinkantis elgesys) atvejus bei iškilusius iššūkius, siekiant užtikrinti Ugdytinio, Lopšelio-darželio bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų gerovę.

3. Taikant Rekomendacijas rekomenduojama atsižvelgti į Ugdytinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitus poreikius, teikiant Ugdytiniui švietimo pagalbą, vadovautis Rekomendacijose numatytais lygmenimis:

3.1. Lopšelio-darželio lygmeniu;

3.2. grupės lygmeniu;

3.3. individualiu lygmeniu.

4. Taikant Rekomendacijas vadovaujamosi Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme švietimo sistemai nustatytais principais, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme nustatytais vaiko teisių ir laisvių apsaugos įgyvendinimo principais.

5. Rekomendacijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Švietimo įstatyme, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme bei ir kituose juos įgyvendinančiuose teisės aktuose.

II SKYRIUS PAGALBOS TEIKIMAS LOPŠELIO-DARŽELIO LYGMENIU

6. Pagalbos planavimas ir organizavimas:

6.1. Lopšelis-darželis, priėmusi ugdytinį:

6.1.1. organizuoja Lopšelio-darželio vaiko gerovės komisijos posėdį. Jame dalyvauja Lopšelio-darželio vaiko gerovės komisijos nariai, ugdytinis ir (ar) jo tėvai (globėjai, rūpintojai) ir pagal poreikį gali dalyvauti kiti suinteresuotų įstaigų atstovai, t. y. Ugdytinio specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą atlikusios pedagoginės psichologinės tarnybos ar švietimo pagalbos tarnybos, kuri teikia pedagoginių psichologinių tarnybų paslaugas (toliau – PPT), kitų įstaigų, nustatančių emocijų ar (ir) elgesio sutrikimus, specialistai, su ugdytiniu dirbsiantys mokytojai bei švietimo pagalbos specialistai. Užtikrina, kad Lopšelio-darželio vaiko gerovės komisija, remdamasi

pateiktais dokumentais iš PPT ar sveikatos priežiūros įstaigos dokumentais bei rekomendacijomis iš anksčiau Ugdytinio lankytos švietimo įstaigos arba kitos lankytos švietimo pagalbos įstaigos, su Ugdytiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais) aptartų ugdymo organizavimo ypatumus, pagalbos poreikį ir priimtą sprendimą dėl kartu su Ugdytiniu sudaromo jo galioms ir mokymosi poreikiams pritaikyto ugdymosi plano, individualaus ugdymo plano (toliau – IUP), padedančio išsikelti tikslus, juos įgyvendinti, prisiimti asmeninę atsakomybę už mokymąsi, sudarymo;

6.1.2. parengia individualų pagalbos planą (toliau – IPP), kuris gali būti IUP dalimi, jame atsižvelgiama į individualius Ugdytinio poreikius (gebėjimus, stiprybes bei sunkumus, ugdymosi / mokymosi ypatumus), specialiosios pagalbos teikimo, švietimo pagalbos specialistų poreikį, Ugdytinio interesus, jo tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius. IPP numatomi Ugdytinio individualūs ugdymosi tikslai, siejami elgesio pokyčiai, švietimo pagalbos teikimo formos ir būdai, elgesio prevencijos ir intervencijos būdai, socialinių įgūdžių ugdymo veiklos, emocinės Ugdytinio būsenos gerinimo būdai;

6.1.3. paskiria už IPP įgyvendinimą atsakingą koordinuojantį asmenį, vadovaudamasi Koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-651/A1-455/V-1004 „Dėl Koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuris kartu su Mokiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais ir švietimo pagalbos specialistais (psichologu, socialiniu pedagogu, specialiuoju pedagogu) numato siektinus tikslus, suplanuoja jų įgyvendinimo žingsnius, atsakomybes ir periodiškus susitikimus teikiamos pagalbos rezultatams aptarti.

6.2. Lopšelis-darželis sudaro sąlygas Ugdytiniui dalyvauti Lopšelio-darželio neformaliojo mokinių švietimo veiklose kartu su kitais Lopšelyje-darželyje besimokančiais ugdytiniais.

6.3. Lopšelio-darželio vaiko gerovės komisijos nariai aptaria su Ugdytinio tėvais (globėjais, rūpintojais), koku būdu, laikantis asmens duomenų apsaugos reglamentuojančių teisės aktų nuostatų, apie individualius Ugdytinio poreikius bus informuoti Lopšelio-darželio mokytojai, darbuotojai.

6.4. Lopšelis-darželis, ugdydama Ugdytinių elgesį, atitinkantį socialinio, kultūrinio, situacinio ar fizinės aplinkos, kurioje jis vyksta, kontekstą, (toliau – kontekstą atitinkantis elgesys), naudoja elgesio fiksavimo ir vertinimo priemones Ugdytinio konteksto neatitinkančio elgesio priežastims nustatyti bei reikalingų įgūdžių ugdymo strategijoms numatyti. Visi konteksto neatitinkančio elgesio atvejai ir taikytos priemonės fiksuojamos raštu Lopšelio-darželio direktoriaus nustatyta tvarka.

6.5. Lopšelis-darželis pagal turimus išteklius užtikrina Lopšelio-darželio resursus kokybiškam ugdymui teikti, o prireikus dėl papildomų resursų (pagalbos Ugdytiniui specialistų pareigybių, specialiųjų mokymo priemonių ar kt.) skyrimo kreipiasi į Lopšelio-darželio savininką, savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją galimiems sprendimo būdams kokybiškam ugdymui užtikrinti.

7. Saugios aplinkos Lopšelyje-darželyje užtikrinimas:

7.1. Lopšelyje-darželyje numatoma patalpa, kurioje, prireikus ir padedant Lopšelio-darželio darbuotojui, Lopšelio-darželio nustatyta tvarka turinčiam teisę vykdyti Ugdytinio priežiūrą, Ugdytinis turėtų galimybę nusiraminti, susivaldyti ir grįžti į grupę;

7.2. parenkamos ir nuosekliai taikomos tinkamos prevencinės priemonės pozityviam elgesiui mokyti ir palaikyti Lopšelyje-darželyje: pritaikoma aplinka, taikomas struktūruotas ugdymas, taikomos pozityvios grupės valdymo strategijos, kuriamas pozityvus santykis su Ugdytiniu,

numatoma ir taikoma Ugdytinių skatinimo sistema, išgryninami lūkesčiai Ugdytinių elgesiui, numatomos tvarkos, kaip Ugdytiniai bus mokomi kontekstą atitinkančio elgesio;

7.3. skatinamas pozityvus Lopšelio-darželio mikroklimato kūrimas, komandinis darbas ir bendradarbiavimas tarp mokytojų ir kitų Lopšelio-darželio darbuotojų, pozityvių santykių tarp ugdytinių kūrimas;

7.4. atsižvelgiant į individualią situaciją organizuojamas užimtumas kartu su kitais ugdytiniais, kuriama pozityvi aplinka, naudojami pozityvus elgesio skatinimo būdai / metodai, suteikiant Ugdytiniui grįžtamąjį ryšį apie kontekstą atitinkančio elgesio lūkesčius.

8. Lopšelio-darželio darbuotojams, dirbantiems su Ugdytiniais, Lopšelis-darželis pagal poreikį užtikrina:

8.1. kompetencijų tobulinimo galimybes ir profesinį tobulėjimą (reguliarūs mokymai, specializuoti seminarai ir / ar supervizijos);

8.2. emocinį palaikymą ir psichologinę pagalbą (palaikymo grupės);

8.3. individualizuotą paramą ir konsultacijas (konsultacijos su specialistais, komandinė parama);

8.4. resursus ir įrankius (mokymo medžiaga, specialiųjų mokymo priemonių, technologijų naudojimas);

8.5. organizacinę paramą (aiški Lopšelio-darželio politika ir procedūros, Lopšelio-darželio administracijos parama);

8.6. laiko planavimą ir darbo krūvio valdymą.

III SKYRIUS PAGALBOS TEIKIMAS GRUPĖS LYGMENIU

9. Teikdami pagalbą Ugdytiniui grupės lygmeniu mokytojas, švietimo pagalbos specialistai pagal savo kompetenciją:

9.1. struktūruoja ugdytinių dienotvarkę:

9.1.1. pateikia grupėje aiškią struktūruotą dienotvarkę, užtikrindami veiklos proceso aiškumą ir pastovumą. Esant pokyčiams, aptaria juos su visais ugdytiniais, taip kurdami Ugdytiniui saugumo jausmą ir mažindami nerimą;

9.1.2. kartu su visais grupės ugdytiniais aptaria ir priima susitarimus ir taisykles (nuo 3 iki 5 susitarimų ir taisyklių), jų laikosi, reguliariai peržiūri, prireikus koreguoja. Užtikrina, kad susitarimai ir taisyklės būtų taikomi nuosekliai visiems grupės ugdytiniais. Taisyklės ir susitarimai suderinti su Lopšelio-darželio vidaus tvarkos aprašu, aiškiai apibrėžti, atitinkantys ugdytinių amžių bei suvokimą, pagarbūs ir etiški;

9.2. individualizuoja teikiamą pagalbą ugdymo procese:

9.2.1. pritaiko mokymosi medžiagą ir metodus pagal individualius Ugdytinio gebėjimus / poreikius, naudodami universalaus dizaino mokymuisi prieigą;

9.2.2. pagal poreikį teikia individualias konsultacijas ir paramą visiems grupės ugdytiniais (pokalbiai pertraukų metu, po pamokų arba kitu su Ugdytiniu sutartu laiku);

9.2.3. suteikia aiškų ir konstruktyvų grįžtamąjį ryšį kiekvienam grupės ugdytiniui apie jo pasiekimus ir pažangą. Pristato jo stipriąsias puses ir paaiškina, kur reikia tobulėti;

9.3. struktūruoja veiklą pamokos metu:

9.3.1. planuoja pamokos veiklą, atkreipdami dėmesį į Ugdytinio gebėjimą išlaikyti dėmesį, dalyvauti pamokoje. Atsižvelgdami į Ugdytinio stiprybes, kelia realius tikslus;

9.3.2. pagal poreikį pateikia detalų užsiėmimų planą;

9.3.3. padėdami Ugdytiniui lengviau suprasti užduotį, duoda trumpas instrukcijas pamokoje. Jei užduotis yra sudėtinga, suskaido ją į mažesnes dalis, aiškiai įvardina, kiek laiko skirta užduočiai atlikti;

9.3.4. veiklos metu naudoja vaizdines priemones;

9.4. kuria nusiramino atmosferą grupėje:

9.4.1. ugdymo proceso metu įtraukia nusiramino technikas, kurios gali padėti Ugdytiniui suvaldyti kylančius jausmus (kvėpavimo pratimai, sensorinių priemonių naudojimas ir kt.), o Ugdytiniui pasijutus nesaugiai, neramiai ar suirzus suteikia galimybę atsitraukti, nusiraminti;

9.4.2. grupėje paskiria ramią erdvę, kur grupės ugdytiniai galėtų nusiraminti / atsipalaiduoti. Užtikrina, kad ši erdvė būtų vizualiai atskirta nuo likusios grupės erdvės (arba būtų įrengta kitoje patalpoje), bei paaiškina taisykles, kada ir kaip ugdytiniai gali ja naudotis;

9.5. ugdo (formuoja) socialinius įgūdžius:

9.5.1. ugdo (formuoja) socialinius įgūdžius, padėdami grupės ugdytiniais suprasti socialinio elgesio normas, taisykles, ribas. Moko, kaip tinkamais būdais reikšti savo norą bendrauti su aplinkiniais. Organizuoja grupines veiklas, kurios skatintų bendradarbiavimą, tarpusavio pagalbą ir teigiamą bendravimą (komandiniai žaidimai, projektai, diskusijos ir kt.). Pateikia aiškius elgesio pavyzdžius ir modelius, kaip tinkamai elgtis tam tikrose situacijose;

9.5.2. ugdo ugdytinių emocinius įgūdžius, empatiją. Moko atpažinti savo ir kitų jausmus (veido išraiškos ir kt.);

9.5.3. formuoja ugdytinių komunikacijos įgūdžius (pokalbio palaikymas, užbaigimas, pašnekovo išklausa, tinkamo konflikto sprendimo būdo pasirinkimas ir kt.);

9.5.4. skatina ugdytinių atvirą ir pagarbų bendravimą ir tarpusavio supratimą. Teikia teigiamą grįžtamąjį ryšį ir padeda ugdytiniais suvokti jų elgesio pasekmes;

9.6. pritaiko mokymosi aplinką:

9.6.1. pritaiko mokymosi aplinką, leidžiančią užtikrinti ugdytinių poreikius. Sudaro galimybę pasirinkti ugdymosi formą (darbas grupėje, individualus darbas ir pan.);

9.6.2. atsižvelgdami į ugdytinių poreikius, suteikia galimybę grupės ugdytiniais savo nuožiūra pasirinkti susikaupimo erdvę (užduotį atlikti sėdint prie stalo, ant grindų / sėdmaišio ar trumpam atsitraukiant ir kt.);

9.7. bendradarbiauja:

9.7.1. organizuoja susitikimus su Ugdytinio tėvais (globėjais, rūpintojais), kartu su Lopšelio-darželio švietimo pagalbos specialistais numato bendrus tikslus dėl ugdymo prieinamumo ir kokybės įgyvendinimo, reaguodami į Ugdytinio konteksto neatitinkančio elgesio atvejus bei iškilusius iššūkius, kurie leistų užtikrinti Ugdytinio, Lopšelio-darželio bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų gerovę tiek Lopšelyje-darželyje, tiek namuose;

9.7.2. pagal poreikį organizuoja (kviečia specialistus, lektorius) grupės ugdytinių tėvams (globėjams, rūpintojams) mokymus, seminarus elgesio ir emocijų sutrikimų, efektyvių pagalbos būdų Ugdytiniui teikimo tema.

IV SKYRIUS

PAGALBOS TEIKIMAS INDIVIDUALIU LYGMENIU

10. Teikdami Ugdytiniui pagalbą individualiu lygmeniu, mokytojas, švietimo pagalbos specialistai:

10.1. siekdami atliepti Ugdytinio poreikius, kuria pasitikėjimu grįstą santykį su Ugdytiniu;

10.2. pritaiko ugdymo turinį, atsižvelgdami į PPT rekomendacijas ir į individualius Ugdytinio gebėjimus bei nustatyto sutrikimo specifiką (mokymo medžiagą pateikia įvairiais būdais (vaizdiniu, garsiniu ir kt.), įtraukdami Ugdytinį į veiklas atsižvelgia į jo pomėgius, naudoja vizualines užuominas ugdymo procese. Prireikus Ugdytiniui leidžia naudotis atramine medžiaga ugdymo procese, atitinkamai parinkdami galimas atsiskaitymo formas;

10.3. struktūruoja Ugdytinio dienotvarkę (pamokas, pertraukas, neformalųjį švietimą ir kt.), numatydami ir taikydami individualius Ugdytinio poreikius atitinkančius metodus, būdus ir priemones;

10.4. atsižvelgdami į sutrikimo raiškos pobūdį ir Ugdytinio poreikius, sudaro sąlygas ugdomosios veiklos metu daryti fizinio aktyvumo pertraukas, suteikia galimybę Ugdytiniui nusiraminti, naudoti specialiąsias, sensorines priemones ir kt. (ugdomosios veiklos, pertraukų tarp pamokų ir neformaliojo ugdymo metu);

10.5. numato ir taiko Ugdytiniui skatinimo sistemą.

11. Lopšelio-darželio vaiko gerovės komisija:

11.1. ne rečiau kaip du kartus per pusmetį peržiūri IPP ir aptaria su Lopšelio-darželio švietimo pagalbos specialistais, mokytojais, ugdytiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais) Ugdytinio elgesio ir emocinės savijautos dinamiką bei teikia siūlymus dėl naujų trūkstamų socialinių įgūdžių ugdymo, nusiramino bei savireguliacijos būdų mokymo ir strategijų taikymo, kartu su Ugdytiniu, jo tėvais (globėjais, rūpintojais) pagal poreikį atnaujinama sudaryta IPP, kuris atitiktų Ugdytinio poreikius, konkretaus Ugdytinio užsibrėžto konteksto atitinkančio elgesio tikslo pasiekimą.

11.2. Per mokslo metus ne mažiau nei du kartus aptaria IPP įgyvendinimo rezultatus, peržiūri ir atnaujinama atsakomybės už IPP įgyvendinimą bei iškelia naujus tikslus.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

12. Lopšelis-darželis, organizuodama Ugdytinių ugdymą, bendradarbiauja ir konsultuojasi su savivaldybės PPT, regioniniu specialiojo ugdymo centru, Lietuvos įtraukties švietime centru, „Diemedžio“ ugdymo centru, tėvų asociacijomis, nevyriausybiniomis organizacijomis, viešojo ir privataus sektoriaus įstaigomis, teikiančiomis pagalbą Ugdytiniams.

13. Organizuojant Ugdytinių ugdymą, asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendras duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, duomenų valdytojų patvirtintais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais asmens duomenų tvarkymą ir teisinę apsaugą. Asmens duomenų tvarkymo tikslas – Mokinių ugdymo organizavimo procedūrų užtikrinimas. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos duomenų valdytojų, į kuriuos kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka, vadovaujantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamentu.

14. Dokumentai saugomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymu ir Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatyta tvarka.